

In2YourPlace: “Niets moet, alles mag”

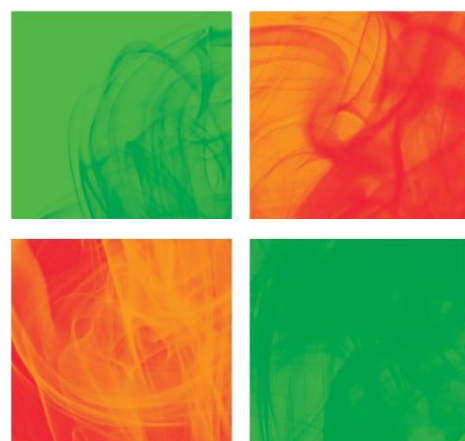
Dr. Anja Rudnick
Dr. Sabrina Keinemans

Lectoraat
Sociale
Integratie

**ZU
YD**

Werkplaats Sociaal Domein
Zuyd

Inhoud

Narratief	2
In2YourPlace: niets moet, alles mag	3
Onderzoek	6
In2YourPlace	6
Aanleiding voor het onderzoek	7
Werkwijze	7
Selectie van respondenten	8
Zorgvuldigheid	8
Bevindingen	9
Motieven voor deelname	9
Impact op de jongeren	10
Werkzame factoren van In2YourPlace	11
Literatuur	13

Narratief

In dit rapport doen we verslag van een onderzoek naar de ervaringen van jongeren met het project In2YourPlace. Het onderzoek zocht antwoord op de vraag welke impact deelname aan In2YourPlace heeft op jongeren, en of deze impact blijvend is. Zes jongeren hebben hiertoe hun ervaringen gedeeld, vaak in prachtige bewoordingen. Deze rapportage start daarom met het verhaal van deelnemers zelf over In2YourPlace. De tekst is volledig samengesteld uit citaten uit de gesprekken met de jongeren. Het representeert niet een enkele, maar alle geïnterviewde jongeren en is uiteraard ter goedkeuring aan hen voorgelegd voordat het werd opgenomen in deze rapportage.

In2YourPlace: "Niets moet, alles mag"

Bij In2YourPlace komen jongeren voor de gezelligheid, omdat ze iets voor een ander willen betekenen, maar vaak ook mensen die bepaalde dingen hebben meegemaakt of een bepaalde baggage hebben die ze nog moeten verwerken. Het gaat dan over mensen die gepest zijn, of die problemen met drugs hebben, of die uit huis zijn gezet. Er zijn gewoon heel veel mensen die niet per se huisje, boompje, beestje, alles makkelijk hebben gehad, maar waar toch nog wel obstakels zijn geweest. Er zijn jongeren tussen, die hebben echt heftige dingen meegemaakt. En het soort mensen wat hier komt past ook wel goed bij elkaar. **Het is een verzamelplek voor iedereen die een beetje buiten de boot is gevallen en die niet meer op de boot komt. En zo'n project als dit maakt gewoon een nieuwe boot.**

Het is divers zo af en toe... Er zitten mensen met een laag zelfbeeld tussen, en daar hoor ik zelf ook wel bij. Eenzaamheid, zich niet begrepen voelen, anders voelen dan de ander. Ik denk toch wel dat dat de thema's zijn die wel echt onder jongeren spelen. Ik denk altijd dat het niet zozeer het stukje eenzaam zijn in een sociaal netwerk is, maar soms niet het sociale netwerk hebben die andere mensen wel hebben. En dan heb ik het voornamelijk over: als mensen niet worden gesteund door hun ouders is dat toch altijd... Som gaan ze het dan toch zoeken in een bepaald circuit, in een bepaalde vriendengroep. En dat kan wel goed of niet goed uitpakken. Natuurlijk ook de onderliggende stukken van niet erkend, niet gezien, niet gehoord worden. Dat is wel wat heel erg terugkomt. En dat heeft eigenlijk iedereen wel.

Op sociaal gebied was ik iets minder. Dus het was niet per se dat het niet goed met me ging, ik vind het moeilijk om sociale contacten te onderhouden. Ik had best wel een klein sociaal netwerk. Toen had ik het wel eens met een vriend er over, dat ik toch meer vrienden wil maken en me eenzaam voelde en zo. Toen zei hij, misschien moet je eens meekomen naar In2YourPlace. Dus ik had wel gehoopt dat ik wat nieuwe vrienden zou kunnen maken.

En dat vond ik toen super eng. Ik was heel nerveus. Het is toch: je gaat naar een onbekende plek en onbekende mensen. En vooral in groepsverband ben ik niet goed. In het begin moet je elkaar natuurlijk eerst beter leren kennen, want veel jongeren daar, dat zijn heel erg introverte mensen ook. In het begin was ik echt een gesloten boek. Je kon niet eens aan mij zien of ik echt vrolijk was of niet, want ik had eigenlijk dezelfde uitstraling. Ik voelde me niet erg op mijn gemak, die eerste paar sessies. Maar daarna ging het best goed. Het is wel fijn dat je gewoon even de tijd krijgt om aan elkaar te wennen. En niet meteen het vragenvuur erop loskomt van: waarom zit jij hier, wat heb je allemaal meegemaakt.

Foto 1: De cirkel, gemaakt door de eerste groep jongeren die deelnam aan In2YourPlace

Een belangrijk onderdeel van In2YourPlace is een meeting cyclus en die bestaat altijd uit zeven of acht bijeenkomsten. Bij elke meeting heb je iets wat je gaat doen, dat bespreek je ook in het begin. De eerste keer, met de kennismaking, heb je bijvoorbeeld een sleutelbos en dan vertel je over elke sleutel waar die voor is en dan vertel je daarbij wat over je leven om wat kennis te maken. En je hebt de cirkel, daar op dat bord. Dat zijn dus allemaal icoontjes die daarop staan, met allemaal levenssituaties en jij mag zelf interpreteren waar die voor staan. Dus je hebt bijvoorbeeld een icoontje met een ijsje, en dat kan voor eten of voor suikerziekte of iets staan. Of je hebt dan een sigaret, en dat kan dan voor verslaving of roken of wat dan ook staan. Dan kun je bijvoorbeeld een stoeltje neerzetten: rood stoeltje wil zeggen dat je er heel erg mee zit of dat het echt niet beter gaat op dit moment. Geel, dat zijn de stoeltjes waarvan je misschien hebt van ja, het gaat de goede kant op... Niks moet, alles mag.

En je hebt nog achter de schermen, dat is een hele leuke. Dan zit je met je rug naar de groep toe, omdat sommige mensen het niet gewend zijn om complimentjes te krijgen en dat heel ongemakkelijk vinden. En dan gaan mensen één voor één positief over je roddelen achter de schermen. Bijvoorbeeld: "A. ja, dat is toch zó'n aardige mevrouw, die doet toch zóveel haar best, dat is niet normaal meer! Dat moet eigenlijk illegaal worden, want ze is echt te lief!" Zo ga je dan over elkaar roddelen. Dat heeft mij ook heel goed gedaan. **Dat andere mensen iets anders van jou zien, dat je zelf niet ziet. Ik vond het gewoon zo mooi. Het heeft mij geraakt.**

En zo heb je bij elke meeting dus wel iets. En zo ga je dus met elkaar in gesprek. Op een relaxte manier, op een confronterende, maar ook goede manier, in gesprek over wat je bezighoudt. En dat kan zonder dat het meteen therapeutisch is met een psycholoog of zo. Dat maakt het heel normaal. Maar gewoon, iedereen maakt wat mee en daar kun je het over hebben met elkaar. Dat geeft een heel fijn gevoel: **ik ben niet alleen. Ik voel me gesteund, ik voel me begrepen.** Je leert van elkaar, je kan elkaar advies geven. En ik weet dat we ook een keer gekookt hebben met zijn allen. En dan ben je toch onderling met elkaar bezig. En als je een activiteit hebt en je bent aan het praten, dan is het toch makkelijker om met elkaar te praten. Misschien nog makkelijker dan wanneer je in zo'n kring zit.

Ik merkte dat ik wel op mijn plek was tussen de jongeren. En als er eenmaal een klik is met iemand, wat ik heb, dan word ik ook losser in praten en schaam ik me ook niet meer als ik vragen wil stellen of zo. Ja, ik denk op de helft dat mensen echt loskomen. Sommigen in het begin, al wat eerder, als er dingen zijn die je bijvoorbeeld aan iemand ziet. Maar meestal in het midden van de meeting, dan komen mensen echt wel los en dan wordt het heel persoonlijk. Maar ik vind het wel fijn.

Ja, dat waren de eerste stapjes op het nieuwe pad. In2YourPlace heeft het aangewakkerd eigenlijk. Hierdoor ben ik me voor een gedeelte normaal gaan voelen ook. Ik kwam uit zo'n rare situatie eigenlijk, **ik wist niet wat normaal was. Ik voelde mij altijd heel anders.** En als je je altijd constant anders en raar en niet normaal en zo voelt, dan heb je natuurlijk ook helemaal geen zelfvertrouwen. **En als je dan hier komt en je ziet je bent niet de enige met problemen, niet de enige die uit een slechte situatie komt, je bent niet de enige die zo over zichzelf denkt. Dan krijg je ook steeds meer zelfvertrouwen.** Ja, ik ben minder onzeker doordat ik gewoon ervaren heb dat ik wel mezelf kan zijn. Dat vind ik een hele grote stap. Ik zal een voorbeeld geven: mijn mening durven geven en een vraag durven stellen. Ik ben er nu nog steeds mee aan het werk, maar ik kan wel beter nu mijn mening geven over dingen. En mijn grenzen durven aan te geven.

En de eenzaamheid. Dat merk ik bij In2YourPlace heel vaak, dat jongeren echt eenzaam zijn en dan in heel veel aspecten. **Als ik niet bij In2YourPlace terecht was gekomen, dan was ik waarschijnlijk heel eenzaam geweest** en had ik alleen begrip en hulp gekregen van professionele hulpverleners, en dat is op een hele andere manier begrip en hulp, want dat is geen herkenning. Maar toen ik hier was had ik wel verbinding met andere jongeren, met leeftijdsgenootjes. Dat was een heel erg fijn gevoel, want je praat over toch wel persoonlijke dingen vooral. Ik wist dat ik sowieso ook eraan wilde werken dat ik wat makkelijker loskwam bij onbekende mensen. Dat ik niet dichtsloeg en verlegen werd. Dat soort dingen. Want dat heb ik al vanaf kleins af aan. Het is niet de enige reden waardoor ik extravert ben geworden, maar het is wel een hele grote factor die me daar wel heel erg bij geholpen heeft ja.

Door zo'n groep was er nu echt een mogelijkheid om te praten met mensen dat ik denk van: oké, daar heb ik iets aan als ik dit vertel. **Sowieso alleen al de sfeer hier. En het is ook gewoon letterlijk een huiselijke omgeving. En hier mag je wel gewoon zijn zoals je bent.** Dat de groep zo'n veilig gevoel gaf maakte dat ik wel durfde te praten over wat ik kwijt wilde, zonder dat ik me daarbij onzeker hoefde te voelen over wat het met anderen deed of hoe ze naar mij gingen kijken. Er zat geen dwang of druk achter. Dat is ook heel belangrijk. **Ze luisteren naar je en er waren ook sommige jongeren in de groep, die echt andere jongeren proberen te helpen, en dat vond ik ook wel heel speciaal om te zien, dat dat toch jongeren zijn, die elkaar wel ondersteunen.** En ik heb ook iets in mij zitten, wat jongeren de kans geeft om te kunnen praten. Ze voelen zich fijn bij mij omdat ik misschien ook heel rustig ben en goed kan luisteren. Ik ben iemand die heel veel empathie heeft. Wil mensen graag helpen...

En verder, eigenlijk één of twee van die jongeren zijn dan trainer in opleiding. Dus in plaats van mee te doen, zorgen hun er eigenlijk voor dat het een beetje soepel loopt. Dus ze besturen het een beetje, zo kun je dat zien. Die hebben vooral ervoor gezorgd dat het een leuke sfeer was, dat het veilig was en dat het gezellig was. De tweede keer toen ik heb meegedaan kon ik trainer worden. Ik dacht: dat wil ik gaan doen, dan kan ik iets betekenen voor jongeren. Dus de tweede keer was ik trainer in opleiding en dat was ook leuk om te doen. Ook heel spannend om als trainer in opleiding te zijn, want je moet toch een beetje de dynamiek bewaken in de groep. Is een heel goed leerdingetje geweest voor mij in de trainerrol...

En ik denk dat een van de belangrijkste dingen ook wel de projectleidster is. **De projectleidster dat was ook een bepaalde uitstraling van veiligheid en rust waardoor ik me ook comfortabel voelde.** En ook al is zij eigenlijk gelijk aan ons, zij is toch wel het eerste aanspreekpunt. En de eerste contactpersoon. Gewoon een soort moederfiguur of zo. Gewoon zo'n heel warme, alsof je thuiskomt na een heel lange kutdag en dat je moeder daar zit met een kopje thee en koekjes en zegt van ach, hier, lekker verwarming aan. En hier heb je je kopje thee. Ja. **Alsof je in een warm bad stapt eigenlijk.**

Want we moeten steeds meer en we moeten werken en vrijwilligerswerk doen. Dus naar school gaan, bijbaantje, stage. We moeten van alles. En we moeten een sociaal netwerk opbouwen. Tenminste voor Corona was het een hele snelle maatschappij. Heel hard werken van negen tot vijf. Iedereen is stilgevallen door de Coronacrisis. Iedereen kon in één keer niet meer verder. De maatschappij was best extravert van tevoren, maar nu is die hele maatschappij geconfronteerd met introversie wat heel goed past bij mij.

Dus mij kwam het eigenlijk best goed uit. En het heeft me in zekere zin ook wel rust gegeven zelfs. Ondanks dat ik heel veel dingen mis, want ik leefde echt van weekend tot weekend. Bijna het hele jaar vorig jaar, heb ik heel erg in een depressie gezeten. En niet per se dat ik het leven niet meer zag zitten, maar ik zag geen reden, ik zag gewoon geen motivatie, niks om naar uit te kijken, niks om me op te verheugen. Dat kan ook wel heel zwaar zijn. Dus eigenlijk moet ik zeggen dat die lockdown en die shitsituatie, dat heeft me wel een beetje goed kunnen helpen dat ik er goed over na heb gedacht wat ik precies wil in mijn leven.

Daarom ben ik ook zo dankbaar dat ik dit heb leren kennen. Want anders zat ik depressief thuis en dan had ik niet zoveel vrienden, geen daginvulling. Ik heb echt heel veel aan In2YourPlace gehad. Ik ben echt heel dankbaar. **Het gevoel dat je hier opdoet, dat zou ik nog wel vaker willen meemaken.**

Onderzoek

In2YourPlace

In2YourPlace wordt aangeboden door de LEVANTOgroep. LEVANTO staat voor LEven VAN TOp tot teen. De organisatie biedt maatschappelijke opvang en geestelijke gezondheidszorg in Zuid en Midden-Limburg. In2YourPlace is in 2008 door jongeren zelf ontwikkeld. Zij waren verbonden aan maatschappelijke opvang van het RIBW (Regionale Instelling voor Beschermd Wonen), dat zich richt op mensen met psychische of psychosociale problematiek (RIBW, z.d.). LEVANTO is een werkmaatschappij van het RIBW.

In2YourPlace streeft naar volwaardige participatie van jongeren in de samenleving. Het project bestaat uit een bijeenkomstencyclus waarin adolescente jongeren zeven tot acht maal bij elkaar komen om in een neutrale en ontspannen ruimte hun situatie bespreekbaar te maken. Het merendeel van deze jongeren worstelt met vraagstukken op één of meer levensgebieden. Naast de bijeenkomsten is er een Inloopsetting en een Spin-off setting. Via de Spin-offs kunnen jongeren aanvullende activiteiten ondernemen.

De bijeenkomstencyclus heeft een raamwerk, waar verschillende werkvormen een vast onderdeel van zijn (zie tekstbox A). De jongeren worden echter zo veel mogelijk eigenaar gemaakt van de groepsbijeenkomsten en zij hebben inspraak in de agenda en inrichting van de bijeenkomstencyclus. Bij de bijeenkomsten zijn altijd een trainer en een professional van LEVANTO aanwezig. De trainer is een oud-deelnemer van In2YourPlace en deelt een vergelijkbare geschiedenis met de deelnemers. De professional van LEVANTO bewaakt de grenzen om er zorg voor te dragen dat de bijeenkomsten vooral een veilige omgeving bieden aan jongeren om hun ervaringen te bespreken. Veiligheid, vertrouwen, respect, zijn kernwaarden waar de interventie op rust, en eerder ook cruciaal gebleken voor de impact die de interventie op jongeren heeft (Cardol, 2018).

Tekstbox A: Werkvormen

De sleutelbos: deelnemers vertellen elkaar met behulp van hun sleutelbos over hun leven. Doel hiervan is om elkaar beter te leren kennen, een gedeelde geschiedenis te herkennen en daardoor verbinding tussen de deelnemers te scheppen.

De cirkel: dit is een bordspel met acht levensgebieden in pictogrammen, die door jongeren op een eigen manier geïnterpreteerd kunnen worden. De deelnemers zetten een rode, gele, of groene pion op de pictogrammen, waarmee zij hun situatie op dat onderwerp weergeven. Aan de hand van dit spel worden de jongeren uitgenodigd om hun verhaal te vertellen over de levensgebieden.

Achter de schermen: Eén voor één neemt een jongere plaats achter een scherm waardoor er geen contact meer is met de overige deelnemers. De groep wordt gevraagd om eerlijk maar opbouwend te vertellen wat ze van de jongere vinden. Waar ligt zijn/haar kracht? Waar liggen zijn/haar talenten? Wat gun je iemand? Jongeren ontvangen positieve feedback en complimenten van hun leeftijdgenoten.

De challenge: jongeren worden uitgedaagd om iets te doen wat ze ongemakkelijk vinden. Doel hiervan is om angsten te overwinnen, maar ook draagt de opdracht bij aan verbondenheid in de groep.

Aanleiding voor het onderzoek

Eerder is een evaluatieonderzoek uitgevoerd onder jongeren die deelnamen aan de interventie (Cardol, 2018). Daaruit werd geconcludeerd dat jongeren vooruitgang boekten ten aanzien van het sociaal maatschappelijk functioneren en ten aanzien van de kwaliteit van leven van de deelnemers. Nu de interventie echter een aantal jaren is uitgevoerd, rees de vraag of deze vooruitgang blijvend is. Heeft het project ook langdurig een impact op (het leven van) de jongeren die er aan deelnemen?

De vraag die centraal stond in het onderhavige onderzoek luidde dan ook:

Hoe gaat het met jongeren 1-2 jaar ná afronden van het In2YourPlace traject en in hoeverre heeft het deelnemen aan In2YourPlace nog effect op hun leven (en meer specifiek: op hun welbevinden en sociale relaties)?

Werkwijze

In dit onderzoek moesten de ervaringen van de jongeren met In2YourPlace centraal staan. Het onderzoek beoogt zo dicht mogelijk bij de ervaringen van de deelnemers te blijven, en daarin te analyseren wat de blijvende impact van In2YourPlace is. Om die reden is gekozen voor narratief onderzoek. In deze vorm van onderzoek krijgt het verhaal van de onderzochten prioriteit (Meesters, Basten, Van Biene, 2010).

Er werden zes individuele interviews met jongeren afgenomen, aangevuld met een interview met de projectleider van In2YourPlace. Uiteraard werd ook kennis genomen van het eerdere evaluatieonderzoek naar In2YourPlace uit 2018.

Alle interviews met de jongeren werden getranscribeerd en door de twee betrokken onderzoekers geanalyseerd met behulp van het softwareprogramma Atlas.ti. De analyse verliep langs twee lijnen:

- 1) Een klassieke inhoudsanalyse waarin we zochten naar hoofdthema's in de verhalen van de respondenten.
- 2) Een analyse volgens het actantieel model van Greimas (zie tekstbox B).

Op basis van deze analyse reconstrueerden we wat jongeren motiveerde om deel te nemen aan In2YourPlace, wat het ze opleverde, maar ook welke tegenstand en hulp ze daarin ondervonden. Deze bevindingen worden in deze rapportage beschreven in de volgende paragraaf. Aanvullend daarop reconstrueerden we op basis van alle transcripten een gezamenlijk verteld verhaal van de jongeren. Met dit verhaal opent deze rapportage. Het verhaal is volledig opgebouwd uit citaten uit alle zes de interviews en bevat geen bewoordingen van de onderzoekers. Wel zijn enkele taalkundige correcties aangebracht om de leesbaarheid te vergroten.

Tekstbox B: Narratief onderzoek

Narratief onderzoek maakt gebruik van verhalen. Het is gebaseerd op het uitgangspunt dat mensen talige wezens zijn, die gebeurtenissen en ervaringen altijd betekenis geven via verhalen. Middels narratieve interviews worden respondenten uitgenodigd om vrijuit te spreken – hun verhaal te vertellen – over specifieke ervaringen en gebeurtenissen. Niet zozeer emoties of betekenisgeving staan centraal in de interviews, maar het verhaal dat een respondent over een onderwerp wil vertellen. Het doel van de analyse is om te komen tot een gezamenlijk narratief: de individuele verhalen worden geanalyseerd en geherformuleerd tot een verhaal dat tot niemand individueel herleidbaar is, maar waarin tegelijkertijd alle respondenten zich herkennen.

Er bestaan verschillende vormen van narratief onderzoek. In dit onderzoek hebben wij ons laten leiden door narratief onderzoek zoals beschreven door Basten (2017) waarin het actantieel model van Greimas leidend is in de analyse. Het actantieel model bestaat uit een aantal onderdelen waarmee geanalyseerd kan worden hoe een verteller (respondent) zichzelf en anderen positioneert in het verhaal dat verteld wordt. Deze onderdelen betreffen: Macht, subject, object, helper, tegenstander, gunstige.

Selectie van respondenten

De selectie van respondenten werd overgelaten aan professionals die verbonden zijn aan het project In2YourPlace. Zij hebben immers de toegang tot de jongeren en ook in verband met privacyoverwegingen werd ervoor gekozen om de eerste toenadering tot respondenten via professionals te laten verlopen.

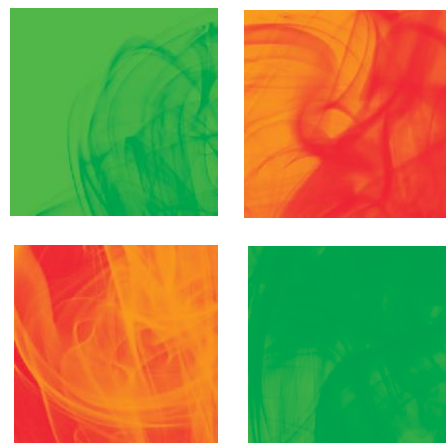
Selectiecriteria die de onderzoekers meegaven:

- * Deelname moest minimaal 2 jaar geleden hebben plaatsgevonden.
- * Diversiteit in geslacht, leeftijd, achtergrond van respondenten.

Hoewel deze werkwijze leidde tot diversiteit - we spraken met drie jongens en drie meiden - heeft ze ook nadelen. Zo is het voorstelbaar dat professionals met name nog contact hebben met jongeren die positieve herinneringen aan In2YourPlace hebben. Bovendien betrof het in bijna alle gevallen respondenten die niet alleen deelnemer, maar ook trainer in de bijeenkomstencyclus waren of nog zijn. Dat kan zowel hun waardering, als het leereffect van In2YourPlace beïnvloeden. Dat betekent dat de bevindingen uit dit kleinschalige onderzoek niet zonder meer van toepassing zijn op andere deelnemers. In de analyse hebben we daarom naast persoonlijke opbrengsten, gezocht naar de mechanismen die respondenten beschrijven. Juist deze mechanismen en eventuele gedeelde ervaringen geven inzicht in de (meer)waarde van In2YourPlace.

Zorgvuldigheid

Al het onderzoek aan hogescholen is gehouden aan de kwaliteits- en integriteitseisen zoals vastgelegd in de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit (VSNU, 2018). In lijn daarmee, zijn alle data opgeslagen op veilige servers. Geluidsopnamen zijn direct na transcriptie van informatiedragers gewist. Er zijn bij de onderzoekers geen persoonsgegevens, anders dan de voornaam, van respondenten bekend. Voorafgaand aan ieder interview hebben we de jongeren uitgebreid op de hoogte gesteld van het doel van het onderzoek en interview, en expliciet om toestemming gevraagd voor opname, uitwerking, opslag en analyse van data. Ook nadat interviews waren uitgevoerd en het narratief van de jongeren tot stand was gekomen, hebben we getoetst of jongeren nog steeds achter deelname aan het onderzoek stonden. We organiseerden een bijeenkomst, waarbij vier van de zes respondenten aanwezig waren. Ter plaatse werd het narratief voorgelezen door de onderzoekers en enkele jongeren zelf. Respondenten kregen daarbij gelegenheid feedback te geven op het narratief en werden expliciet (mondeling) gevraagd om toestemming om het narratief te delen. Dit verstrekten zij zonder uitzondering.

Bevindingen

Motieven voor deelname

De jongeren die meedoen aan In2YourPlace hebben uiteenlopende achtergronden: het kan gaan om jongeren die gewoon een leuke activiteit zoeken of iets voor een ander willen betekenen, maar vooral om jongeren die een turbulente jeugd of periode achter de rug hebben en/of worstelen met specifieke vraagstukken. Uit het draaiboek van In2YourPlace blijkt dat specifiek wordt geworven onder jongeren die problemen ervaren op een of enkele levensgebieden (schulden, verslaving, moeilijke gezinssituatie, pesten, eenzaamheid). Contacten van de jongeren – vrienden, hulpverleners – hebben in een aantal gevallen een mediërende rol tussen In2YourPlace en de deelnemers: zij tippen de jongeren over het bestaan van het project, of trekken hen zelfs over de streep om mee te doen.

Desalniettemin waren de jongeren die wij spraken intrinsiek gemotiveerd om mee te doen aan In2YourPlace: in vrijwel alle gevallen was het heel duidelijk om welke redenen en vanuit welke motivatie zij wilden participeren. Deze motivaties zijn divers. Zo wordt genoemd:

- dat jongeren zich verveelden en een bezigheid zochten;
- dat jongeren meedoen omdat ze graag iets voor een ander willen betekenen;
- er zijn jongeren die zich willen ontwikkelen en dachten dat In2YourPlace daarbij zou kunnen helpen.
- de wens om meer of andere sociale contacten op te doen wordt meerdere malen genoemd en expliciet gelinkt aan de motivatie van jongeren voor deelname.

Tekstbox C: Gestalten van eenzaamheid

In de interviews komt het thema sociale contacten op diverse momenten aan bod. Het gaat niet voor alle jongeren op – één van de respondenten vertelde expliciet geen problemen op dit vlak te ervaren – maar diverse malen benadrukten verschillende jongeren zich anders te voelen dan anderen, soms moeilijk aansluiting te vinden bij leeftijdgenoten, nog nooit te hebben ervaren dat iemand hen de moeite waard vond... Het woord eenzaamheid wordt in dit verband in de interviews genoemd; zo ook in het gezamenlijk narratief waarmee dit rapport start. De manier waarop de jongeren over deze thematiek praten, maakt duidelijk dat deze eenzaamheid meerdere gezichten kent. In de interviews komen diverse vormen, diverse gestalten, van eenzaamheid naar voren (Baart, 2021).

Geïsoleerd zijn is een van die gestalten: er zijn jongeren die naar In2YourPlace komen omdat ze een klein netwerk hebben of omdat hun netwerk niet voorziet in behoeften die ze hebben. Deze ervaring past bij de in Nederland gangbare definitie van eenzaamheid¹ van De Jong Gierveld en Van Tilburg (In Jorna, 2012). Daarnaast benoemen jongeren dat niet alleen omvang of kwaliteit van een netwerk een probleem vormt, maar zij verwoorden ook het gevoel 'er niet bij te horen'. Er speelt zich een hele wereld buiten hen af, waar ze zich een vreemdeling in voelen en waarbij ze – soms door wat ze hebben meegemaakt – het gevoel hebben dat ze er niet bij horen. Jongeren vertellen dan bijvoorbeeld dat zij zich 'raar' of 'anders' voelen. Dat zouden we als tweede gestalte van eenzaamheid kunnen zien. Tenslotte zien we dat jongeren ook zoeken naar antwoord op de vraag: wie ben ik? Deelnemen aan het sociaal leven – sociale activiteiten, maatschappelijk instituties – kan helpen om een antwoord op die vraag te vinden. Maar opmerkelijk genoeg hoorden we in de verhalen ook regelmatig voorbeelden van het tegendeel. Jongeren beschrijven dan hoe een rusteloos leven vol activiteiten, of banen die geen bevrediging maar stress bieden juist niet behulpzaam zijn om te ontdekken wie je bent. In het verhaal van de jongeren waar dit rapport mee opent wordt dit beschreven als 'maatschappelijke druk', die juist tot gevoelens van eenzaamheid en vervreemding kan leiden.

Deze schets van 'gestalten', verschillende gezichten, van eenzaamheid in de verhalen van de jongeren is uiteraard niet volledig. Meer gestalten kunnen zichtbaar worden als we meer jongeren spreken of als we deze jongeren langduriger (longitudinaal) zouden spreken. Met deze korte schets willen we echter illustreren hoe fundamenteel de sociale betekenis van In2YourPlace is voor jongeren. Deelname aan het project betekent niet alleen een uitbreiding van je kennissenkring, maar de manier waarop de meetings – en gerelateerde activiteiten – vorm krijgen sluit op meerdere manieren aan bij de eenzaamheid en vervreemding die in verschillende interviews verwoord werd. De diverse aspecten die we in dit rapport beschrijven als 'werkzame' onderdelen van het project spelen hierin een belangrijke rol: de vaardigheden die je leert om nieuwe contacten aan te gaan; het zelfvertrouwen dat je ontwikkelt binnen de veilige groep; de (h)erkenning daarbinnen; maar ook en vooral het gegeven dat ook jij op jouw beurt van betekenis kunt zijn voor anderen – een wens die meerdere jongeren koesterden.

Op diverse momenten in de interviews spreken de jongeren expliciet over sociale contacten. Een sociaal gemis, of gevoelens van eenzaamheid zijn daarmee een belangrijke onderliggende behoefte die bij de respondenten aanwezig is. Belangrijk om daarbij op te merken, is dat deze behoefte niet alleen refereert aan een *gebrek* aan sociale contacten. Het sociaal gemis dat uit de interviews naar voren komt kent vele gezichten, die wij interpreteren als diverse gestalten - diverse vormen of gezichten - van eenzaamheid (zie tekstbox C).

Impact op de jongeren

De zes jongeren die wij spraken zijn zonder uitzondering zeer enthousiast over hun deelname aan In2YourPlace en kijken met een positief gevoel terug op hun deelname. In het navolgende zullen we stil staan bij de impact die het project had ten tijde van die deelname, maar ook ingaan op impact die nu – na enige tijd – nog merkbaar is. Daaraan voorafgaand willen we opmerken dat In2YourPlace op diverse manieren de jongeren heeft geholpen in hun omgang met vraagstukken waar zij mee worstelen, maar dat wil niet zeggen dat deze vraagstukken volledig zijn opgelost. Zo vertelt één van de respondenten dat het ten tijde van dit interview heel goed gaat, maar dat dat nog maar enkele maanden geleden heel anders was. Een potentiële instabiliteit of kwetsbaarheid is soms nog aanwezig. Dat neemt echter niet weg, dat In2YourPlace heeft bijgedragen aan wezenlijke verbeteringen in hun leven, aldus de jongeren.

Korte termijn: verbinding

Een eerste, meest eenduidige vorm van impact is gelegen in het feit dat alle respondenten het meedoen aan de bijeenkomstencycclus van In2YourPlace op het moment zelf leuk en waardevol vonden. Ze beschrijven In2YourPlace als een veilige, prettige en gezellige plek. "Gewoon, de gezelligheid" is op zichzelf waardevol voor de jongeren. Die gezelligheid staat echter niet op zichzelf, maar lijkt het gevolg van de verbinding die jongeren in de bijeenkomst voelen met andere deelnemers. Deze verbinding is niet tussen iedereen in een groep even sterk – zo beschreef een van de respondenten slechts bij één andere deelnemer aansluiting te vinden. Bij alle deelnemers was er echter wel sprake van connecties met de groep of individuele leden daarvan. Hoewel deze connecties bij enkele respondenten ook na afronding van het project gecontinueerd werden, zien we het algemene beeld dat de opgedane contacten minder intensief worden.

De redenen hiervoor zijn divers, maar als hoofdmoot zouden we dit kunnen samenvatten met: levens gaan uiteen lopen. De jongeren ervaren het ook als passend dat deze contacten afwisselend intensief of minder intensief zijn; meerderen vinden deelname aan een app-groep met de mogelijkheid om desgewenst contact te kunnen opnemen voldoende. Overigens blijven de jongeren na afloop wel vaak actief binnen In2YourPlace middels spin-off activiteiten die ze met steun van de begeleidster initiëren of omdat ze trainer in opleiding worden.

De verbinding die tijdens de bijeenkomsten tussen de jongeren ontstaat blijkt heilzaam: de meeste jongeren die meedoen aan In2YourPlace hebben al een turbulent leven achter de rug. Ze beschrijven hoe fijn het is om te zien en horen dat jij niet de enige bent voor wie dat het geval is. Ze vinden hierin (h)erkenning bij elkaar en durven in die sfeer van gelijkwaardigheid vaak ook hun eigen verhaal met anderen te delen. "Je ei kwijt kunnen", soms zelfs voor het eerst. Deze (h)erkenning doet ook iets met het gevoel dat sommigen hebben van 'anders' zijn (zie tekstblok C) en is dus eveneens een belangrijke reden waarom jongeren de bijeenkomsten van In2YourPlace zo waarderen.

Resumerend laat de korte termijnimpact van In2YourPlace zich dus het best beschrijven met de conclusie dat de bijeenkomsten sterk aansluiten bij de behoefte die jongeren voelen aan verbinding met anderen. Het betreft de primaire behoefte aan contact en gezelligheid met leeftijdgenoten, maar ook de behoefte aan (h)erkenning: gezien worden, gewaardeerd worden, en een plek hebben om jouw zorgen te bespreken zonder dat je "raar" gevonden wordt. Al deze korte termijn impact werd overigens ook geconstateerd tijdens het eerste evaluatieonderzoek (zie Cardol, 2018). In dat opzicht kan deze tweede evaluatie dus gezien worden als een validering van die eerste.

Lange termijn: verandering in denken en handelen

Hoewel de onderlinge contacten tussen deelnemers van de bijeenkomstencycclus na afloop van In2YourPlace in een aantal gevallen dus minder intensief worden, wil dat niet zeggen dat daarmee de impact van het project ook van korte duur is. Door hun deelname doen ze belangrijke lessen op, die ten tijde van het interview nog steeds doorwerkten in hun denken, handelen en daarmee in hun leven:

- Diverse respondentent beschrijven hoe deelname aan In2YourPlace hun **sociale vaardigheden** blijvend heeft veranderd. Ze hebben geleerd om het contact met anderen aan te gaan, wat blijkt uit uitlatingen als “Ik ben minder bang om nieuwe mensen te ontmoeten” of “Ik sla minder snel dicht”. Hieronder valt ook dat **ze bredere mensenkennis** hebben gekregen, doordat ze jongeren uit andere gezinnen en met andere achtergronden hebben leren kennen.
- Jongeren hebben **meer zelfvertrouwen** gekregen door deelname aan het project. Het beeld dat ze van zichzelf hebben – als iemand die ‘anders’ is, en niet de moeite waard is – verandert door het project. Jongeren leerden dat hun mening ertoe doet: ze kunnen nu beter grenzen aangeven in hun contacten met anderen en durven sneller hun eigen mening te uiten.
- Hiermee samenhangend ontstond bij de deelnemers ook **meer zelfinzicht**. Niet alleen helpt het project om een positiever beeld van zichzelf te krijgen, maar ook om een duidelijker beeld te krijgen van wie ze zijn, wat ze willen en vaak ook wat ze kunnen (zie tekstbox D).

In de interviews komt ook ter sprake dat deze verandering in denken en handelen de jongeren ook helpt om hun leven op de rit te krijgen en/of te houden. Aldus een van de respondenten “waren dat de eerste stapjes op het nieuwe pad”.

Werkzame factoren van In2YourPlace

Onze respondenten – net als de respondenten uit het eerdere onderzoek (Cardol, 2018) – voelen zich thuis binnen dit programma dat hen, naar eigen zeggen, verder heeft geholpen. Dit neemt niet weg dat er geen uitdagingen, geen lastige aspecten waren die mogelijk voor jongeren ook belemmerend kunnen werken, of als nadelig aangemerkt kunnen worden. Vooral aan het begin vonden de meeste respondenten die wij spraken het spannend om mee te doen aan In2YourPlace. De bijeenkomsten waren soms op meerdere niveaus confronterend. Velen vinden het moeilijk nieuwe mensen te ontmoeten en in groepen te zijn. Men keek de kat uit de boom, en voor enkelen duurde het meerdere sessies voordat zij zelf iets durfden delen. Een respondent herkende zich ook niet in de anderen en voelde niet per se een band met de groep. Daarnaast waren de verhalen die gedeeld werden soms heel pittig. Sommige jongeren schrokken hiervan en hadden even nodig om deze een plek te geven. Bovendien werden jongeren door de

bijeenkomsten en de gedeelde verhalen met zichzelf geconfronteerd, hun eigen (onverwerkte) verhalen of verleden.

Wat maakt dan, dat deze ‘nadelen’ niet de overhand krijgen en tot inertie leiden? Enkele werkzame factoren zijn hiervoor al zijdelings aangestipt. We gaan er hier wat dieper op in.

Door jongeren voor jongeren

De bijeenkomstencyclus van In2YourPlace is door jongeren ontwikkeld, jongeren die het op sommige vlakken moeilijk hadden en zich met uitdagingen geconfronteerd zagen. Zij gingen hierbij uit van waar zij zélf behoefte aan hadden. Dit maakt dat In2YourPlace goed aansluit bij de behoeften en wensen die bij deelnemende jongeren leven.

Het raamwerk en de groepsopdrachten

Tijdens elke bijeenkomst staat een spel, activiteit, of een gespreksvorm centraal (zie tekstbox A). Zo worden jongeren op een ongedwongen manier uitgenodigd verhalen te delen en met elkaar in gesprek te gaan. De werkvormen worden door de jongeren ‘spelletjes’ genoemd. Door het gesprek spelenderwijs aan te gaan groeit het vertrouwen. De laagdrempeligheid wordt als zeer prettig en relaxed ervaren, net als het feit dat het niet ‘therapeutisch’ aandoet. De groepsactiviteiten zetten aan tot zelfreflectie, verbinding, maar ook tot het ontvangen van positieve waardering. Dit draagt allemaal bij aan zelfvertrouwen en zelfinzicht.

De sfeer en veiligheid

Het creëren van een veilige sfeer staat hoog in het vaandel. Dit betekent een respectvolle bejegening naar elkaar toe en een ongedwongen sfeer waarin “Niks moet, en alles mag.” Dit bepalen van je eigen tempo om wel of niet iets over jezelf te delen wordt zeer gewaardeerd door de jongeren. Het zorgt voor een veilige sfeer, waardoor jongeren – ieder in zijn of haar eigen tijd – durven te praten, hun verhaal delen, zonder onzekerheid over hoe dat door de groep wordt ontvangen. Sociale vaardigheden kunnen verder worden versterkt doordat de situatie veilig voelt; de sfeer creëert een veilige omgeving om te ‘oefenen’ in sociale contacten.

Herkenning onder de jongeren

Het is al een paar maal ter sprake gekomen; jongeren herkennen zichzelf in de ander, dit leidt tot verbinding en doet op verschillende manieren goed. Het is echter niet zo dat aan de basis van het gevoel van herkenning per se eenzelfde achtergrond ligt, ook herkennen

jongeren elkaars verhalen niet altijd. Wat zij echter ervaren is dat andere deelnemers óók iets hebben waar zij mee worstelen, iets wat hen bezighoudt, en maakt dat zij zich soms 'anders' voelen. Dat herkent men in elkaar en leidt er toe dat zij zich minder 'raar' of alleen voelen (zie ook tekstbox C). Ondanks ogenschijnlijke verschillen komen jongeren er zo achter dat ze meer met elkaar gemeen hebben dan soms aanvankelijk gedacht en dat verrijkt naar eigen zeggen. Meerdere jongeren benadrukken hierbij het belang van 'niet oordelen'; naar elkaars verhaal te luisteren. Want pas als je dat gedaan hebt, kun je een beter beeld schetsen van iemands situatie en je inleven. De ander op deze wijze bejegenen is zeker iets dat In2YourPlace stimuleert, en dit vergroot de tolerantie naar anderen, maar het lijkt ook een eigenschap te zijn die meerdere jongeren – mede door wat ze hebben meegemaakt – (deels) al hadden (Rudnick, 2019).

Tenslotte inspireert de herkenning in de ander; men ervaart steun, leert van elkaar, ontvangt advies – deelt ervaringskennis. Door het voorbeeld van de ander durft iemand dan soms net dat volgende stapje te zetten dat eerder nog te eng of een brug te ver leek.

De rol van trainer

Meerdere jongeren die wij spraken zijn na afloop van de bijeenkomstencycclus trainer in opleiding geworden, en hebben op deze wijze één tot twee cycli meegedraaid alvorens zelf de rol van trainer op zich te nemen.² Dit draagt bij aan de leerervaring die zij bij In2YourPlace hebben opgedaan. Zo verwoordten diverse respondenten dat het voor hen makkelijker werd om eigen ervaringen te delen in de rol van trainer, maar ook dat ze hebben geleerd om sturend te

zijn in groepsdynamiek waarbij de eigen ervaringskennis een belangrijk uitgangspunt vormt. De opgedane sociale vaardigheden van onze respondenten lijken door deze rol als trainer gegroeid te zijn. Bovendien smaakt deze rol voor diverse deelnemers naar meer: zij hadden al de wens om anderen te helpen. Nu ze deze ervaring hebben opgedaan zijn ze nog zekerder van hun kwaliteiten in die rol en van de ambitie om iets met die kwaliteiten te doen. In die zin heeft het oefenen als trainer dus ook bijdragen aan het eigen zelfinzicht.

De rol van de professionele begeleiding

Dat In2YourPlace voor een groot deel begeleid wordt door jongeren zelf, neemt niet weg dat de rol van de professionele begeleiding van wezenlijk belang is. De begeleidster is de spil; de spin in het web. Ze zet de begintoon, zorgt voor veiligheid waarbinnen al het andere mogelijk wordt. Herhaaldelijk verwijzen onze respondenten naar de begeleidster als aanspreekpunt als ze de weg even kwijt zijn, behoefte hebben aan een luisterend oor, of even willen sparren. Meerdere jongeren geven aan op sleutelmomenten geholpen te zijn door de begeleidster. Dit houdt niet op als de cyclus is afgelopen. Eén jongere zegt: "uiteindelijk heb ik aan haar echt veel meer gehad dan mijn toenmalige psycholoog." Er is een wekelijkse inloop waar men elkaar kan ontmoeten. De begeleidster ondersteunt de trainers (in opleiding), helpt jongeren bij het ontwikkelen van Spin-offs en het zetten van vervolgstappen. Het blijft voor velen belangrijk te weten dat zij altijd bij haar terecht kunnen als ze een vraag hebben of ergens tegenaan lopen, ook als ze gedurende een periode geen of weinig contact hebben (zie tekstbox D).

Foto 2: De cirkel, gemaakt door de eerste groep jongeren die deelnam aan In2YourPlace

Tekstbox D: Persoonlijke ontwikkeling, peers en professionals

Als samenleving zijn we in deze tijd erg doorgeslagen naar het problematiseren, het labelen en het plaatsen in hokjes van jongeren, zegt Micha de Winter, voormalig hoogleraar opvoedingsvraagstukken aan de Universiteit van Utrecht (2017). De vraag is wat deze categorisering met jongeren doet en in hoeverre zich dit in het zelfbeeld van jongeren nestelt. De jongeren die wij spraken hadden geen positief zelfbeeld; voordat zij deelnamen aan In2YourPlace voelden veel respondenten zich vaak 'anders' en onzeker. Deelname aan het initiatief zette een proces op gang waarin zelfvertrouwen en zelfinzicht groeiden. Het begrip 'selbstfindung', dat letterlijk zelf-vinding of zelf-ontdekking betekent, is treffend in deze context. Dit begrip uit de ontwikkelingspsychologie beschrijft een in de puberteit beginnend proces, waarin iemand probeert zichzelf en zijn doelen te definiëren en waarbij de afgrenzing van de maatschappij en haar invloeden een belangrijke rol speelt. Dit proces wordt enerzijds beïnvloed door iemands achtergrond en wat men tot dan toe heeft meegemaakt, en anderzijds door voorbeelden en peer groups (Stangl, 2021).

De jongeren die wij spraken waren tijdens de interviews zeer reflectief; een vaardigheid die volgens hen door de werk- en omgangsvormen binnen In2YourPlace gestimuleerd was. De werk- en omgangsvormen vergrootten het zelfinzicht en hielp hen bij hun 'selbstfindung'. Velen reflecteerden beschouwend op het eigen handelen, waren zich bewust van leerpunten en valkuilen. Gaandeweg werden eigen krachten ontdekt en persoonlijke doelen geformuleerd. De peer group van deelnemers en trainers stimuleerde elkaar in dit proces. Daarnaast speelt de professionele begeleidster een belangrijke rol hierin. Niet alleen bij het samen ontdekken van een nieuw handelingsperspectief, maar ook door jongeren te laten voelen en ervaren dat ze ertoe doen, dat ze erbij horen en dat de samenleving ook op hen zit te wachten. Jongeren hebben immers hoop en optimisme nodig stelt de Winter (2017), het vormt de motor van hun persoonlijke ontwikkeling. Voorwaarde is een oprechte verbinding – 'a genuine connection' - waardoor jongeren voelen dat de jeugdwerker daadwerkelijk in hen gelooft (Nugent & McNeill 2017 in Cardol, 2018b).

De benadering en het contact met de deelnemers van In2YourPlace is doorgelicht van het geloof dat de professionele begeleider en trainers in ieder van hen stellen. De jongeren voelen zich gezien en de informele context waarin het contact plaatsvindt zorgt voor de laagdrempeligheid die daarvoor een voorwaarde vormt (Baart, 2018).

In het proces van zelf-ontdekking zagen wij dat jongeren in enkele gevallen niet alleen meer zelfinzicht en zelfvertrouwen verworven, maar ook meer vertrouwen in de maatschappij.

Tot slot...

De respondenten maken het enkele jaren nadat ze de bijeenkomstencyclus van In2YourPlace als deelnemer hebben doorlopen goed. We zagen dat In2YourPlace voor de meesten een blijvend positief effect op hun leven, hun welbevinden en sociale relaties heeft. Dit is niet altijd los te zien van het feit dat velen nog steeds - of weer - betrokken zijn bij In2YourPlace; zij het als trainer (in opleiding) of via andere spin-off activiteiten die zij met ondersteuning van de begeleidster ontwikkelden. Maar ook voor de respondenten die niet meer actief betrokken zijn, bleek In2YourPlace een belangrijke katalysator.

Zoals al eerder aangegeven zijn de bevindingen van dit onderzoek niet zonder meer van toepassing op andere deelnemers. De gedeelde ervaringen van de jongeren en de mechanismen die dit onderzoek laat zien, geven echter inzicht in de meerwaarde van In2YourPlace.

Dat jongerenwerk het gevoel van eigenwaarde, relationele vaardigheden en maatschappelijke deelname van jongeren bevordert, wordt ook aangetoond in een recent langdurig onderzoek door Sonneveld, Metz, & Manders (2019). Ook hier wordt het belang van de relatie tussen de professionele begeleider (de jongerenwerker) en jongere zichtbaar; toegankelijkheid, oprechte interesse en aansluiten bij de behoeften van jongeren vormen randvoorwaarden (zie tekstbox D). Daarnaast laat dit onderzoek zien dat jongerenwerk tijd nodig heeft en dat resultaat niet te snel verwacht mag worden (Sonneveld et al., 2019). De jongeren die wij spraken, hadden allen een proces doorlopen, ook dit kostte tijd - en duurt soms nog voort.

De bevindingen van dit onderzoek naar In2YourPlace laten daarnaast de impact en meerwaarde zien van een sterke 'jongeren voor jongeren' benadering. Deze benadering vormt een heel belangrijk uitgangspunt van In2YourPlace en draagt ons inziens in grote mate bij aan de meerwaarde die het project heeft.

De afgelopen jaren is - mede door de coronapandemie - het onderwerp eenzaamheid onder jongeren meer voor het voetlicht gekomen. De kennis over eenzaamheid onder jongeren is in Nederland nog beperkt (De Vries, van de Maat & Omlo, 2021), maar vormde een belangrijk thema voor veel jongeren die wij spraken. De crisis als gevolg van de coronapandemie speelde hierin een belangrijke rol en maakte eenzaamheid voor enkele respondenten extra pregnant, maar gaven anderen juist 'rust' en de mentale ruimte om met zichzelf aan de slag te gaan. De manier waarop de jongeren over eenzaamheid spreken, bracht in dit verband aan het licht dat niet alleen het gebrek aan sociale contacten een uitdaging vormt. Daarentegen zagen we dat eenzaamheid verschillende vormen – gestalten – onder jongeren aanneemt (zie tekstbox C), waarvan bepaalde vormen juist tot uiting kunnen komen in de hectische, op prestaties gerichte samenleving waar jongeren onderdeel van uitmaken. Meer onderzoek naar deze thematiek zou wenselijk zijn, evenals longitudinaal onderzoek naar de doelgroep van In2YourPlace, en hoe het hen vergaat na afronding van hun deelname aan het project.

Eindnoten

¹Eenzaamheid wordt door De Jong Gierveld en Van Tilburg gedefinieerd als: "Het subjectief ervaren van een onplezierig of ontoelaatbaar gemis aan (kwaliteit van) sociale relaties. Het kan zijn dat het aantal contacten dat men heeft met andere mensen geringer is dan men wenst. Het kan ook zijn dat de kwaliteit van de gerealiseerde relaties achterblijft bij de wensen". (In Jorna, 2012, p. 10).

² Veel jongeren die deelnemen aan In2YourPlace willen na afloop van de bijeenkomstencycclus trainer worden om zelf groepen te kunnen begeleiden. Het vormt soms ook wel een uitdaging om een evenwicht te bewaren tussen het aantal deelnemers en trainers (in opleiding).

Literatuur

Baart, A. (2021). *Wat heet eenzaam? Een essay*. Utrecht: Stichting Presentie.

Baart, Andries (2018). De ontdekking van kwaliteit: Theorie en praktijk van relationele zorg geven. SWP: Amsterdam.

Basten, F. (2017). A Multiple Analysis Approach for Narrative Sociology of Everyday Life. In: Moenandar, S. J. & Wood, L. (Red). *Stories of Becoming Using Storytelling for Research, Counselling and Education* (3-23). Nijmegen: Campus Orleon.

Cardol, G. (2018a). Evaluatieonderzoek In2YourPlace. Lectoraat Sociale Integratie, Zuyd Hogeschool: Sittard.

Cardol, Goos (2018). Organisatiebeleid, transformatie en werkzame bestanddelen. In: Cardol en Haarsma, Verandering door Verbinding: Handvatten voor de praktijk van de jeugdprofessional. Uitgeverij Coetinho: Bussum.

De Vries, S., J.W. van de Maat & Omlo, J. (2021). *Eenzaamheid onder jongeren: Verkenning van de stand van zaken in literatuur, beleid en praktijk*. Movisie: Utrecht.

De Winter, Micha (2017). *Pedagogiek Over Hoop: Het onmiskenbare belang van optimisme in opvoeding en onderwijs. Rede ter gelegenheid van het afscheid als Faculteitshoogleraar Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken aan de Universiteit van Utrecht*.

Rudnick, Anja (2019). *Area in Motion – onderzoeksrapport*. Lectoraat Sociale Integratie, Zuyd Hogeschool: Sittard.

Jorna, T. (2012). *Mag een mens eenzaam zijn? Studies naar existentiële eenzaamheid en zingeving*. Amsterdam: SWP.

Meesters, J., Basten, F. and van Biene, M., 2010. Vraaggericht werken door narratief onderzoek. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 19(3), pp.21–37. DOI: <http://doi.org/10.18352/jsi.221>

Sonneveld, J., Metz, J., & Manders, W. (2019). *De preventieve kracht van het jongerenwerk. bijdrage aan de transformatiedoelen van de Jeugdwet*. Hogeschool van Amsterdam, Lectoraat Youth Spot.

Stangl, W. (2021). Stichwort: 'Selbstfindung – Online Lexikon für Psychologie und Pädagogik'. Online Lexikon für Psychologie und Pädagogik.

DOI: <https://lexikon.stangl.eu/21312/selbstfindung>

VSNU (2018). *Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit*.

Lectoraat Sociale Integratie

Als lectoraat Sociale Integratie houden wij ons al ruim vijftien jaar bezig met samenlevingsvraagstukken, en dan met name met de taaie en ingewikkelde kwesties die met samen leven gepaard gaan. We doen praktijkgericht onderzoek, met een stevige theoretische basis. Doel van het onderzoek is altijd om een bijdrage te leveren aan het concrete samen leven zoals dat wordt vorm gegeven in buurten, wijken, scholen, gezinnen, organisaties et cetera. Daarbij werken we nauw samen met burgers en professionals, gemeenten en praktijkorganisaties, en uiteraard met opleidingen in het domein Zorg en Welzijn zowel binnen Zuyd Hogeschool als daarbuiten.

Onderzoekers

Dr. Anja Rudnick
Dr. Sabrina Keinemans

Informatie en contact

Voor tips of vragen kunt u
contact opnemen met
anja.rudnick@zuyd.nl

Website

[www.zuyd.nl/onderzoek/lectoraten/
sociale-integratie-cesrt](http://www.zuyd.nl/onderzoek/lectoraten/sociale-integratie-cesrt)

Zuyd Onderzoek

Academie voor Sociaal Werk
Lectoraat Sociale Integratie

Ligne 1

6131 MT Sittard

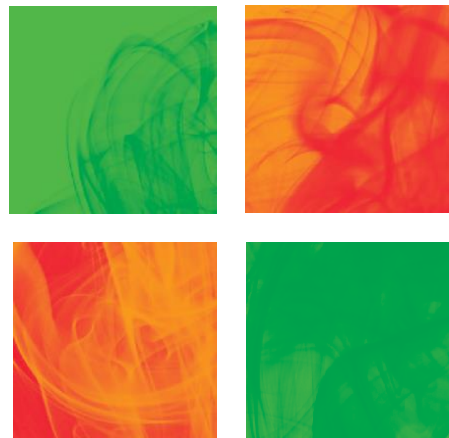
Postbus 69

6130 AB Sittard

Colofon

Uitgave Lectoraat Sociale Integratie

Vormgeving *leuker*DESIGN, Susteren

Lectoraat
Sociale
Integratie

**ZU
YD**

Werkplaats Sociaal Domein
Zuyd